

“Standpunt van de VLIR betreffende de visitatie van het onderwijs aan de universitaire instellingen in Vlaanderen”

Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België

Yvette Michotte
27 februari 2016

Historiek

- 1991-2005 : eerste reeks verbetergerichte visitaties op initiatief van de VLIR (2 rondes)
- 2005-2013: visitaties + 1ste ronde opleidings-accreditatie
- 2013-2021 : nieuw accreditatiestelsel

Het kwaliteitszorg- en accreditatiestelsel omvat twee luiken:

- instellingsreview (start 2015)
- opleidingsaccreditatie 2de ronde (visitatieronde start 2013; gewijzigd kader)

Nieuwe visitatie- en accreditatiestelsel = 3^{de} ronde visitaties/2de ronde opleidingsaccreditatie (2013- 2021)

- In plaats van de 6 onderwerpen en 21 facetten van het vorige beoordelingskader, worden **drie generieke kwaliteitswaarborgen** geëvalueerd:
 - het **beoogde eindniveau**
 - het **onderwijsproces**
 - het **gerealiseerde eindniveau**

Nieuw visitatie en accreditatiestelsel : weinig draagvlak

- Veel minder gericht op verbetervoorstellen
 - Te sterk verantwoordingsgericht
 - Te duur (externe en interne kosten)
 - Te veel onderwijskundig jargon
 - Te veel planlast (o.a. ZER)
 - Te sterk gericht op procedures
 - Te veel een invuloefening/afvinkmodel
- **visitatiemoehheid**
 - **weinig draagvlak** bij de lesgevers
 - **weinig meerwaarde** voor de opleidingen
 - **beroepen** tegen behaalde scores

- Definitie (Codex Hoger Onderwijs)

De instellingsreview is een **periodieke beoordeling** (om de zes jaar) door een externe commissie van de **beleidsprocessen** die een instelling hoger onderwijs opzet om te garanderen dat ze haar taken op het terrein van het **onderwijs** op een **kwaliteitsvolle** manier uitvoert.

Memorandum van de universiteiten en hogescholen (2014)

- Externe kwaliteitszorg moet evolueren naar een gevorderd systeem
- Een dubbel systeem van externe KZ (IR + opleidings-accreditatie) is onverantwoord : planlast, kosten, werkdruk
- De voorbije 20 jaar zijn de opleidingen herhaaldelijk gevisiteerd door externe experts
- Het kaf is van het koren gescheiden
- Een stevige kwaliteitscultuur is geïnstalleerd

Voorstel : combinatie van IR met steekproefsgewijze opleidingsvisitaties

- **Meer autonomie en verantwoordelijkheid**
- **Minder financiële en administratieve last**

Recente wijziging

Keuze uit twee opties

- **OPTIE A:** instellingsreview met uitgebreide scope: naast verticale en horizontale trails ook een extra trail houdende de **beoordeling van de borging van de kwaliteit van de opleidingen** (regietrail). Dit gaat gepaard met een vrijstelling van visitatie en accreditatie vanaf najaar 2015 (vanaf ZER 1/7/2015, locatiebezoek najaar 2015). Voor sommige opleidingen geldt de vrijstelling niet. Verlenging van accreditatietermijn tot 2023.
- **OPTIE B:** instellingsreview **zonder de extra trail** en geen vrijstelling van visitatie en accreditatie.
- **De universiteiten hebben gekozen voor optie A:** laatste visitaties zijn voorjaar 2015 uitgevoerd. Elke instelling werkt een **eigen kwaliteitszorgsysteem** uit en zet pilootprojecten voor de regietrail op.

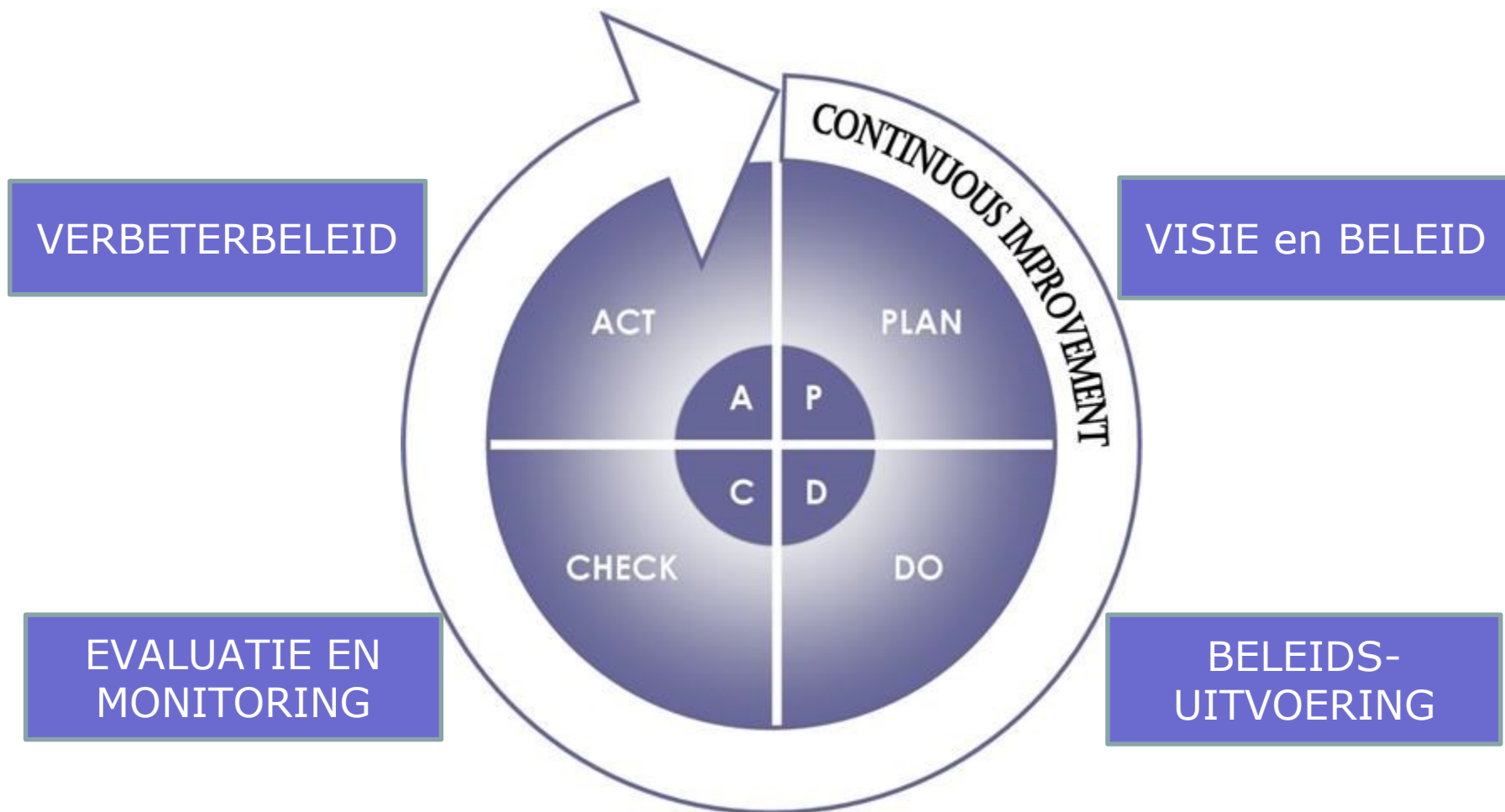
Geïntegreerd systeem van externe kwaliteitszorg

- Optie A is een geïntegreerd systeem van externe kwaliteitszorg
- Overgang naar **Instellingsaccreditatie** (Europese tendens)
- Voorwaarden voor instellingsaccreditatie :
 - Kwaliteit van het onderwijsbeleid (instellingsreview)
 - Kwaliteit van de opleidingen (regie van de borging van de kwaliteit van de opleidingen)

Instellingsreview : Kaders NVAO

- Kader instellingsreview 2015-2017
 - De instellingsreview (review) is een **periodieke toetsing** van de **kwaliteit van het onderwijsbeleid** van een instelling. Een **externe reviewcommissie** (commissie) voert de review uit in opdracht van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO).
 - Deze toetsing wordt opgesplitst in vier samenhangende vragen:
 - Wat is de **visie** van de instelling op de kwaliteit van haar onderwijs?
 - Hoe wil de instelling deze visie op kwaliteit **realiseren**?
 - Hoe **meet** de instelling in hoeverre de visie op kwaliteit wordt gerealiseerd?
 - Hoe werkt de instelling aan **verbetering**?
 - Deze vragen zijn in het beoordelingskader (kader) vertaald in **vier standaarden: visie en beleid, beleidsuitvoering, evaluatie en monitoring, en verbeterbeleid**. Het kader sluit zo aan bij de onderwerpen in de Codex Hoger Onderwijs en de zogeheten PDCA-cyclus. Als rode draad komt in het kader bij elke standaard de **kwaliteitscultuur** in de instelling aan bod.

IR : Beoordelingskader uitgewerkt door NVAO: 4 standaarden

Verloop van een instellingsreview

- **1ste fase = bestuurlijk overleg** tussen NVAO en instelling (organisatiestructuur, taal, commissie, veranderingsprocessen, etc.)
- **Indiening Kritische Zelfreflectie** +/- 6 weken voor 1ste bezoek
- **2de fase = eerste bezoek** van de reviewcommissie : zicht op gang van zaken in de instelling, bijzondere aandachtspunten, tevredenheid bij studenten, docenten. Op einde van het bezoek worden trails bepaald.
- **3de fase = tweede bezoek** van de reviewcommissie : nader onderzoek van wat zij tijdens eerste bezoek heeft vastgesteld door horizontale (bv. personeelsbeleid, duurzaamheid) en verticale **trails** (bv. internationalisering in een specifieke opleiding) en **trail** over beoordeling van de regie bij één of meerdere opleidingen.

Gevolgen instellingsreview

- **Instellingsreview 2015-2017:** geen sanctie, wel publiek rapport
 - Voor elk van de 4 standaarden : “voldoet”, “voldoet ten dele”, “voldoet niet”
 - Eindoordeel “positief” : alle standaarden “voldoet”
 - Eindoordeel “negatief” : 3 of 4 standaarden “voldoet niet”
 - Eindoordeel “positief onder voorwaarden” : alle andere gevallen

- **Instellingsreview 2020–2022:** oordeel met rechtsgevolgen

Instellingsreview+ = IR + regietrail

Indien een instelling opteert voor instellingsreview+ wordt naast de eerder vermelde onderwerpen een regietrail uitgevoerd.

Regietrail = beoordeling van de regie van de kwaliteitsborging van opleidingen.

In 2015-2017 wordt de regie van de kwaliteitsborging via pilots ontwikkeld. Pilot kan volgende vorm aannemen: opleiding, groep van opleidingen, faculteit of instellingsbreed.

Beoordelingskader = kwaliteitscode opgemaakt door NVAO die gebaseerd is op de European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG).

Decreetswijziging

- De instellingen, vermeld in artikel II.1, zorgen voor de **interne en externe kwaliteitszorg** van de onderwijsactiviteiten. Ze zien **permanent** en **op eigen initiatief** toe op de kwaliteit van hun onderwijsactiviteiten. Ze **betrekken studenten, alumni, externe deskundigen uit het beroepenveld en internationale deskundigen** bij de processen van kwaliteitsbewaking. Ze voorzien in een **regelmatige beoordeling** van de kwaliteit van hun onderwijsactiviteiten. (wijziging CHO, art. II.122)

- **derde trail “de beoordeling van de regie van de borging van de kwaliteit van de eigen opleidingen”.**
- Elke instelling krijgt de gelegenheid om in de periode 2015-2017 **pilots** – kleinschalig of instellingsbreed - op te zetten. De instellingen kunnen de vorm van de pilots en de betrokken opleidingen zelf kiezen. Aan de uitkomsten van de review zijn geen rechtsgevolgen verbonden. Het blijft een **nulmeting**. Indien een instelling voor deze extra beoordeling kiest, dan worden ze **vrijgesteld van de opleidingsvisitatie en – accreditatie**.

Kaders NVAO

- Kwaliteitscode 2015-2017 t.b.v. derde trail
 - Algemene uitgangspunten eigen regie
 - Afstemming op Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) - kwaliteitskenmerken
 - Betrokkenheid interne en externe stakeholders (onafhankelijke externe peers en experts)
 - Afstemming op Vlaamse Kwalificatiestructuur en Europese kwalificatieraamwerken + voorwaarden voor toegang tot bepaalde ambten of beroepen
 - Publieke transparantie
 - **Regietrail is geen toetsing van de kwaliteit van de opleidingen zelf**

Kwaliteitscode – kwaliteitskenmerken NVAO

- De **leerresultaten** van de opleiding vormen een heldere en opleidingsspecifieke invulling van de internationale eisen met betrekking tot niveau, inhoud en oriëntatie.
- Het **curriculum** van de opleiding sluit aan bij de meest recente ontwikkelingen in het vakgebied, houdt rekening met de ontwikkelingen in het werkveld en is maatschappelijk relevant.
- De voor de opleiding ingezette **docenten** bieden de studenten optimaal de mogelijkheid om de leerresultaten te behalen.
- De opleiding biedt studenten adequate en gemakkelijk toegankelijke **voorzieningen en studiebegeleiding**.

Kwaliteitscode – kwaliteitskenmerken NVAO

- De **onderwijsleeromgeving** stimuleert de studenten om een actieve rol te spelen in het leerproces en draagt bij tot een vlotte studievoortgang.
- De **beoordeling van studenten** weerspiegelt het leerproces en concretiseert de beoogde leerresultaten.
- De opleiding verstrekt volledige en gemakkelijk leesbare **informatie** over alle fasen van de studieloopbaan.
- Informatie over de kwaliteit van de opleiding is **publiek toegankelijk**.

Kwaliteitsborging in eigen regie vs. visitaties

Voordelen

- Autonomie
- Op maat van de instelling en van de opleidingen
- Eigen kwaliteitscultuur
- Minder planlast en kosten
- Snellere remediëring
- Nadruk op verbeterperspectief

Nadelen

- Meer personeel KZ
- Geen vergelijkend perspectief
- Afdwingbaarheid

Rol van de VLIR

- Klankbordoverleg : NVAO, Vlaamse overheid, VLUHR (VLIR en VLHORA), VVS
- participatie vanuit de VLIR werkgroep KZ (vicerectoren en experts KZ)
- participatie vanuit de VLIR werkgroep Onderwijs (vicerectoren onderwijs)
- betrokkenheid bij de decretale evaluatie van het systeem
- Opschorting van de visitaties tot 2023 is er gekomen onder druk van de rectoren (VLIR)

Verantwoording ja, maar....

- Instellingsreview : focus op onderwijs
- Visitaties
- Onderzoek (BOF-decreet)
- JCI voor universitaire ziekenhuizen (component onderzoek en opleiding artsen)
- Rekenhof (2016 : audit integratie academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten)
- Jaarverslagen
-

Naar een single audit?